

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

De onzalige ruil

Want Mijn volk heeft twee boosheden begaan; Mij, den Springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zichzelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden.

Jeremia 2:13

Een bekende uitdrukking van Luther luidt: de zalige ruil. Wat hij daarmee bedoelde? Dit: in Zijn grondeloze genade heeft Christus mijn zonde op Zich genomen en ik heb Zijn gerechtigheid ontvangen. Is dat geen wonderlijke ruil als Zijn gerechtigheid de mijne wordt en mijn zonde op Hem wordt geladen? Nu zouden we kunnen zeggen dat in de Bijbel ook sprake is van een onzalige ruil. Die vindt plaats wanneer we God en Zijn dienst vaarwel zeggen en Hem verruilen voor andere goden. Aan deze ongehoorde ruil heeft het volk van Juda zich schuldig gemaakt in de dagen van Jeremia. Door zijn prediking roept de Heere hen vanwege deze zonde tot verantwoording en klaagt Hij hen aan.

Hoe dat gebeurt? De profeet gebruikt hiervoor een aangrijpend en zelfs ont-hutsend beeld. Hij zegt dat het volk twee boosheden heeft begaan. Het eerste kwaad dat de inwoners van Juda begaan hebben, is dat ze de Heere, de Springader van het levende water, verlaten hebben. Hun tweede boosheid is dat ze in plaats van Hem te dienen zich tot de afgoden hebben gewend. De afgoden worden vergeleken met bakken die het volk voor zichzelf gemaakt heeft om water op te vangen. Maar het zijn gebroken bakken waarin geen water blijft staan.

Laten we ons het beeld proberen voor te stellen. Ergens in Israël welt een bron van levend water op uit de grond. Het is een fontein die altijd fris en helder water geeft. Maar in plaats dat de mensen dit water gebruiken, houwen zij uit de rotsbodem een waterbak uit, om in de regentijd het regenwater op te vangen. Als dit water lang bleef staan kreeg het een doffe

grondsmaak. Bovendien kon de waterbak gaan scheuren, waardoor het water wegsijpelde en er alleen maar modder en drab overbleef. Daarom was het toch eigenlijk ondenkbaar dat een weldenkend mens zoiets zou doen. Niemand zou toch een bron van fris stromend water voorbij gaan en het drab uit de waterbak gaan drinken?

Nu wordt het verlaten van de levende God hier niet alleen ontmaskerd als dwaasheid, het is ook een teken van zorgeloosheid.

Hoe is dat met ons? Kennen wij de Heere als de Fontein van het levende water? Of leven we in geestelijk opzicht nog bij de bakken die we zelf hebben uitgehouwen, maar waar al het water uitloopt? Als dat zo is wordt ons beeld aangrijpend getekend in deze oude versregels:

Wij persen de druppels uit ledige zakken

Wij slurpen aan 't slijk van gebroken bakken

En niet verre van ons daar ruisen en klat'ren

Met lokkend geluid Gods levende waat'ren

Hoort gij dan niet...?

Ja, hoeveel keren heeft de stem van het levende water al niet in ons leven geklonken. Het wordt de hoogste tijd dat we ons door de stem van het Woord laten overtuigen, hoe dwaas en hoe levensgevaarlijk het is om zonder God verder te leven. Het wordt tijd dat we net als de verloren zoon tot onszelf komen en ontdekken hoe leeg en waardeloos de gescheurde bakken zijn die we voor onszelf hebben uitgehouwen. Het wordt vooral tijd dat we terugkeren tot Hem die de Bron van het levende water is.

Het beeld van het levende water roept ook nog een andere gedachte op. Helder, fris water gold in het oude Oosten namelijk als middel bij uitstek om onze brandende dorst te lessen. Nu spreekt de Schrift ook van een geestelijke dorst,

een brandend verlagen naar God en naar de gemeenschap met Hem. Wat kan die dorst branden als iemand die de Heere vreest zich van God verlaten weet en het zicht op Gods vriendelijk aangezicht moet missen. We horen de psalmdichter daarover klagen als hij zegt: "O, God, Gij zijt mijn God, ik zoek U in de dageraad, mijn ziel dorst naar U, mijn vlees verlangt naar U, in een land, dor en mat, zonder water". Maar juist dan laat de Heere verkondigen dat bij Hem een bron van levend water is. Daar wil Hij de dorst lessen van hen wier hart oprecht naar Hem verlangt. Daarom worden allen die dorsten genodigd om de toevlucht te nemen tot deze Heilsfontein. En van allen die ooit naar dit levende water gevlucht zijn, is er nooit iemand teruggekomen met de boodschap dat de Bron voor hem was opgedroogd. Deze bron van heil heeft God geopend in de Heere Jezus Christus. Het levende water dat daaruit vloeit, spoelt alle zonden van een schuldverslagen mens weg. Daarom is het van levensbelang om, in de weg van de bekering, onze gebroken bakken te verlaten en te vluchten tot deze Springader van levend water. Eigenlijk zouden we onszelf geen rust mogen gunnen voordat we in deze Bron gereinigd zijn van al onze zonden en iets gaan verstaan van wat Luther bedoelde met die zalige ruil.

A. Baars

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie opgenomen over Jeremia 2:13 van ds. A. Baars. Ds. P. den Butter vervolgt zijn serie over de apostel Johannes. Ds. P. Roos schrijft over "vrucht op de prediking". Ds. J.M.J. Kieviet schrijft opnieuw over het feit dat dr. H.F. Kohlbrugge 150 jaar geleden preekte in Vianen. Ds. M.C. Tanis schrijft over 1 Tim. 4:15 "In de dienst van de Heere." Ds. K. Hoefnagel schrijft verder over Arthur Pink. In de vragenrubriek schrijft hij over "welgevallen in de straf". Tenslotte zijn er persberichten boekbesprekingen geplaatst.

Verschijsning volgend nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 5 oktober verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 28 september. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

Ontmoetingsdag

We zien terug op goede dag. In het volgende nr. van ons blad zullen D.V. samenvattingen van het gesprokene geplaatst worden.

AvH

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 8,50 per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar. Advertenties € 0,37 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

Bij kontrakt korting.

Bij kontrakt korting.

Bij kontrakt korting.

Bij kontrakt korting.

Bij kontrakt korting.

Bij kontrakt korting.

Bij kontrakt korting.

Bij kontrakt korting.

Bij kontrakt korting.

Bij kontrakt korting.

De laatst beschreven jaren zijn voor Pink moeilijk geweest. Hoe daarover te oordelen? Allereerst moet gezegd worden dat veel moeilijkheden ontstonden vanwege Pink's temperament. Hij was te kritisch, te snel in zijn oordeel en te hoekig. In plaats van naast en met anderen te werken aan het welzijn van een kerk of gemeente, waar hij arbeidde, verliet hij die gemeenschap na constatering van onjuistheden weer snel. Zo werkte hij zichzelf in een isolement, wat steeds groter vormen aannam.

Twee dingen moeten we hier echter tegenover stellen. Als we zijn maandblad van deze 8 jaren volgen, zien we duidelijk dat hij in geestelijk inzicht toeneemt. De tegenslagen hebben een positief effect op hem. Ten tweede kunnen we hem op grond van zijn artikelen in die 8 moeilijke jaren absoluut niet beschuldigen van extremisme. Hij schreef weloverwogen en gebalanceerd.

Toen hij onder de reguliere baptisten werkte, was dat wat zijn mening over de doop betreft geen probleem. Maar zijn calvinistische inslag zorgde voor een probleem. Maar wie maakte dat probleem? Was het Pink of was het de baptist? Het laatste is het geval!

Toen hij met de strict baptists in conflict kwam, was dat omdat hij leerde dat we ons achter onze geestelijke onmacht niet mogen verschuilen. Opnieuw stellen we de vraag: wie was de schuld van de problemen die toen ontstonden? Was het de schuld van Pink of van de strict baptist? Opnieuw het laatste!

Waar Pink vooral tegen streed was het fundamentalisme, zeg maar de simpele redenering dat Christus voor ons allemaal is gestorven en dat het aannemen van deze overtuiging ons een echt christen maakt. Deze vorm van Arminianisme keurde hij absoluut af. Dat je een kind van God wordt door simpelweg naar voren te komen en je hand op te steken en halleluja te roepen, is niet waar. Deze gedachtegang, zo stelde Pink, is verantwoordelijk voor de grote getallen onwedergeboren kerkleden. Hun godsdienst bestaat in niets meer dan een overtuiging dat hun zonden zijn vergeven en dat ze naar de hemel gaan. Ze vinden het een grote zonde om te twijfelen aan hun heil. Maar men vindt geen liefde tot Gods wil, van een gebroken hart hebben ze nog nooit gehoord. Deze gedachtegang wordt natuurlijk in hun kerkdiensten weerspiegeld. Om ons zielsbehoud hoeven we niet meer te

tobben. De voorganger wordt geroepen ons met het een of ander te onderhouden. Bijna overal in California, schreef hij in 1930, gaat aan de kerkdienst een half uur zingen vooraf. Men deed beter te wachten op God! De godsdienst was van verticaal naar horizontaal veranderd! Deze kerken binnen te gaan, laat staan er lid van te worden, dat durf ik niet, aldus Pink.

Pink verfoeide het als in de prediking het doel van de bekering, namelijk een leven in dienst van de Heere, geen aandacht kreeg. Heeft God de Zijnen niet uitverkoren opdat zij zouden verkondigen de deugden Desgeenen, Die hen uit de duisternis roept tot Zijn wonderbaar licht? Het zijt heilig, want Ik ben heilig, moet ook gepredikt worden.

Pink waarschuwde hiertegen nadat hij had gelezen dat een predikant van het Moody instituut een moordenaar in de gevangenis had bezocht. De man was ter dood veroordeeld, maar de predikant vertelde hem dat Christus voor hem gestorven was en dat hij dat moest geloven. Tot verbazing van de predikant beleed de moordenaar dat hij jaren geleden Jezus had aangenomen, maar dat het daarna weer was afgezaakt, totdat hij geheel aan lager wal was geraakt!

Waar echter het begin echt, dat is uit God is, daar is het echter onmogelijk dat de vruchten uitblijven. Aldus Pink en dat is een bijbels gegeven.

Pink maakte een ontwikkeling in zijn denken door. Uit alle opgedane ervaringen in verschillende kerken in verschillende landen leerde hij dat het Gods Woord gaat om de principiële, fundamentele waarheden. Er zijn ook secundaire dingen. In de twintiger jaren geloofde Pink nog van harte in de opname der gelovigen, 7 jaren voor de aanvang van het 1000-jarig rijk. In die tijd had hij ook een sterke mening over de doop, hij was voor de grootdoop. Maar later rangschikte hij beide zaken onder de secundaire dingen en schreef hij er in zijn maandblad niet meer over. De waarheid van een rijke Christus voor een arm zondaar, van verzoening door voldoening, en dergelijke predikte Pink altijd; maar met veel meer nadruk in zijn latere jaren! Hij lag op dezelfde lijn als de Puriteinen. Hij geloofde zelfs dat sinds de dagen van de apostelen niemand meer door God waren gebruikt tot de zaligheid van zondaren dan de Puriteinen! Pink's uiteindelijke keuze om te prediken met zijn pen, heeft God rijk

willen zegenen; we kunnen zeggen: tot de dag van vandaag!

Het zich concentreren op deze vorm van prediking, namelijk door middel van papier en inkt, was wel een geloofszaak! Want er bestond onder drukkers weinig animo om dergelijke lectuur te drukken en te verspreiden. Men zag er geen markt voor. Pink's boeken vonden ook nauwelijks afzet. Pink ondervond hetzelfde als de puriteinen in hun dagen: een afkeer van de leer van vrije genade.

Dat was niet het enige echter. Er waren ook praktische bezwaren. De tijden waren economisch moeilijk. Er kwam voor het maandblad van Pink nauwelijks geld binnen. Vaak moest het blad uit eigen zak bekostigd worden, terwijl die zak nu niet bepaald gevuld was! Want Pink was zonder arbeidsveld geregeld zonder inkomen! Als hij preekte verdiende hij wat, maar hij en zijn vrouw moesten ook nog leven. De vele verhuizingen en de daarmee gepaard gaande zeereizen of reizen over land liepen ook in de papieren. Toch horen we van grote uitreddingen en zijn Arthur en Vera nooit omgekomen, al kwam het water soms tot aan de lippen. En door Gods trouw is het maandblad nog elke maand uitgeko-

men! De artikelen in het maandblad waren vervolgartikelen; de schrijver bood zijn lezers een gevarieerd menu. Na een kort meditatief stukje van de uitgever, Pink, kwam een artikel over de bijbel, de uitleg van een bijbelboek of bijbelgedeelten of personen uit de bijbel. Ook schreef hij over onderwerpen als: onze verdorvenheid, volharding der heiligen, rechtvaardiging en heiliging.

Het geestelijk peil van de artikelen nam toe; dat was mede door de ervaringen op zijn levensweg. Uit de artikelen, geschreven in donkere tijden, blijkt niets van die omstandigheden. Hij schreef niet over zichzelf; slechts bij hoge uitzondering; hij leefde naar het principe van zijn vader: praat niet over jezelf, dat is een slechte eigenschap.

Pink preekte met de pen. Maar niet alleen in zijn maandblad. Ook voerde hij uitgebreid correspondentie met vrienden en bekenden en beantwoordde hij vragen of ging hij in op commentaar op artikelen. In die brieven was hij de herder en toonde hij grote wijsheid. Het gaat te ver om hier verder op in te gaan.

K. Hoefnagel

IN DE DIENST VAN DE HEERE 4

Bedenk deze dingen, wees hierin bezig, opdat uw toenemen openbaar zij in alles. 1 Tim. 4:15

Timotheüs heeft heel wat pastoraal onderwijs van Paulus ontvangen. Wat hij gelezen heeft, is van betekenis voor zichzelf en voor het werk in de gemeente. Hiermee eindigt Paulus zijn schrijven niet. Hij zegt: Bedenk deze dingen. Dat betekent: denk erover na. Het is van betekenis. Het is van levensbelang voor jezelf en voor het dienstwerk. Dus het wijst er niet op dat Timotheüs er oppervlakkig over moet nadenken. Nee, het moet meegaan het leven in. Ook nu wordt dit van een ambtsdrager gevraagd. Tot opscherping, aansporing en bemoeiding wordt er door Paulus aan toegevoegd: wees hierin bezig. Letterlijk staat er: wees daarin! Zijn hele leven moet van dit alles doortrokken zijn. Het 'erin leven' betekent dat persoonlijk en ambtelijk leven één moeten zijn. Algeheel moet Timotheüs staan achter hetgeen hij preekt of zegt en hij dient er zelf uit te leven. Deze twee mogen niet naast elkaar staan, maar behoren steeds samen te gaan. Welk een

aansporing. Welk een eis zelfs. Zo behoort de opstelling van een dienaar te zijn. Dit dient bemerkt te worden op de zondag en overal waar het dienstwerk roept. Het is bijzonder nodig dat daaraan wordt gedacht. Opleiding en studie zijn noodzakelijk, maar daarmee alleen kan men de praktijk niet in. Zonder de beleving van geestelijk leven gaat het mis. Dan kunnen woorden gehoord worden, maar de zaken ontbreken. Bijzonder komt dit in het persoonlijk gesprek aan het licht. Nu was er bij Paulus aangaande Timotheüs' geestelijk leven geen twijfel, maar er mag geen stilstand zijn. Dat is niet bevorderlijk voor Timotheüs zelf en ook voor zijn werk niet. Het erin leven leidt tot erbij leven. Woord en gebed of gebed en Woord gaan dan samen. Ook de verwerking van gefundeerd Bijbels geestelijk leven van wat men hoort of leest. Dit nu gaat langs de geroepen prediker niet heen. Iemand heeft eens gezegd: de Heere heeft geen grote begaafdheden of geleerdheid nodig en geen welsprekende predikers, maar mannen die groot zijn in het geloof, groot in de liefde, groot in de trouw, groot in heiligheid, groot in

Godsvreze, groot voor de Heere. Mannen die op de kansel vroom preken en buiten de kerk vroom leven. Wordt dit beseft, dan wordt biddend geleefd bij wat de wil van de Heere is en wat Hij werkt. Bijzonder op de studeerkamer, voor de trap van de kansel en op de preekstoel. Het gebed ontardt dan niet in een beroepsmatige handeling, in een routineonderdeel van de dienst. Het blijft een hoogst noodzakelijk gebeuren. Voor de gemeente, maar ook voor de dienaar. Uit het gebedsleven leert men ook de dienaar kennen. Wanneer er nu de harmonieuze eenheid is tussen hart en leven dan is er vanzelf van binnen uit vooruitgang. Er zal wasdom, verdieping en rijping zijn. Een groeiproces zal zich voltrekken. Wanneer de Heere Christus bij Zijn onderwijs de wijnstok en de ranken betreft, dan geeft Hij aan hoe en waardoor er levensgroei, levensbloei en levensvrucht zal zijn in het leven van de discipelen. Dit is een levenszaak. Daar doelt ook Petrus op als hij schrijft: wast op in de genade en in de kennis van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus (2 Petrus 3:18a). Zo ook als hij opwekt om bij het persoonlijk geloof te voegen deugd en bij de deugd kennis. Bij de kennis matigheid en bij de matigheid lijdzaamheid en bij de lijdzaamheid liefde, liefde jegens allen. Want zo deze dingen bij u zijn en in u overvloedig zijn, zij zullen u niet ledig laten noch onvruchtbaar laten in de kennis van onze Heere Jezus Christus (2 Petr. 1:6-8). Terecht is gezegd: de reikwijdte van de pastor wordt groter naarmate zijn geloof dieper geworteld is. Veel wordt gesproken over de reformatoren, de puriteinen. Er wordt op hen gewezen. Citaten worden geplaatst. Op zich is dat niet verkeerd. Maar dit mag niet losgepeld worden uit hun persoonlijk leven, van eigen getuigenissen. Paulus was niet alleen de leermeester van Timotheüs, maar ook zijn vader. Zeker, de zoon behoeft niet gelijk te zijn aan de vader. Wel behoort er de gezindheid van de vader te zijn. Het staan naar toename in geestelijk opzicht. In moed en kracht. Geloof, hoop en liefde. In de Kerk des Heeren zijn onderscheiden dienaren. Er is verschil in inzet, kennis, gaven en talenten, maar allen zijn geroepen door de Heere. De Heere gedenkt aan allen. En gelijk de Heere het gekrookte riet niet verbreekt en de rokende vlaswiek niet uitblust, zo schrijft Hij de worstelaars in de dienst niet af. Tot bemoeiding voor de dienst zegt Luther: niet allen kunnen Paulussen en Johannes de Doper zijn. Er moeten ook Timotheÿssen en Titussen zijn. Aan een gebouw zijn meer vulstenen dan

hoekstenen nodig. Doet dat wat voor en in het ambtswerk? Laat het moed en drang geven om te werken. Zeker, Gods knechten weten dat er veel opkomt tegen het dienen van de Heere. Men bemerkt het. Echter er mag geen ogendienst plaatsvinden. In oprechtheid, in getrouwheid, in gebondenheid aan het Woord van de Heere moet steeds alles gedaan worden. Er is geen uitzondering. Overal geldt: predik het Woord! Nu lezen we in de Heilige Schrift van de dwaasheid der prediking. Zo wordt de kruisprediking genoemd. Dit is vandaag hoogst actueel. Wie gelooft nu in een kruis, in een Gekruisigde, waardoor redding komt? De prediking van het kruis, van de gekruisigde Jezus Christus heeft haar tijd gehad. Zij is achterhaald. Redding komt door zelfactiviteit of intensieve samenwerking. Verbeter de wereld en begin bij jezelf. Dit devies moet bij ons leven en in praktijk gebracht worden. Zo komt de wereldredding. Dwaasheid is de kruisprediking. Maar nu is er nog een andere kant en dat is de ergernis. Wanneer er is een kruisprediking, waarbij betrokken is het recht van de Heere, de verdiende straf op de zonde, het buigen voor de rechtvaardigheid des Heeren, dan wordt zo zegt men de liefde van de Heere verduisterd en straalt niet uit in de prediking. We bezitten toch Johannes 3 vers 16? We moeten daarom uitgaan van Gods liefde en de ander daarop wijzen. Het

accent moet zijn: Jezus heeft je lief. Zie wat Hij voor je deed aan het kruis. Geef je over aan Hem. Hij is je vriend! Welk een Vriend is onze Jezus, Die in onze plaats wil staan. Echter, Bijbelse prediking wekt verachting, bespottung maar ook ergernis. Paulus ondervond het al. Maar met nadruk zegt hij: wij prediken Christus, de Gekruisigde. Dit was niet alleen zijn plicht, maar ook zijn lust. Het was de keus van zijn hart. Het verzoenend sterven van Jezus had hem verlost van de vloek der wet en het gemeenschapsleven met de Heere was op die wijze voor hem verworven. Hij was gerechtvaardigd. Wie dit nu verstaat, mag 'amen' zeggen op wat staat in zondag 23 van de Catechismus. Die geloofsgenade leidt tot de belijdenis en al dieper: Gode zij dank voor Zijn onuitspreklijke gave. Het is immers 's Heeren welbehagen om door de dwaasheid der prediking zalig te maken die geloven. Zalig te maken. Wat houdt dat in! Waarvan wordt men verlost en waartoe geleid! Een commentator heeft in dit verband geschreven: laat iedere dienaar van het Woord alles wat zijn aandacht af zou kunnen trekken van het wonder van Gods begenadiging in Christus Jezus uit zijn hart en van zijn kansel bannen. Laat ons het verrukkelijke Evangelie van Gods genade in Christus Zijn Zoon onverkort en blijmoedig verkondigen. Recht en genade.

M.C. Tanis

ke verbondenheid ging die verschillen toch te boven en via het beginsel, dat de een de ander uitnemender heeft te achten dan zichzelf hebben deze twee broederlijk samengewerkt in de wijngaard des Heeren.

We willen vanuit de Schrift een aantal plaatsen nagaan, waarin ons over de relatie tussen Johannes en Petrus gesproken wordt.

Joh. 13:23-26

De eerste keer dat we van die onderlinge relatie lezen is in Joh. 13: 23-26. De Heere is dan met Zijn discipelen in de Paaszaal. Hij heeft zojuist dat loodzware woord gesproken waarin Hij de discipelen meedeelde dat een uit hun kring Hem zou verraden. Dat woord heeft ontzetting veroorzaakt. Jezus verraden? Kan dat waar zijn? En wie zou dat dan wel doen? Zwaar hangt dit woord boven hun hoofden en in hun harten. Het drukt de sfeer en maakt allen mismoedig. Vooral omdat niemand van hen bij voorbaat de mogelijkheid durft uitsluiten dat Jezus misschien hem wel bedoelt.

Petrus kan zich niet langer inhouden. Hij moet het weten. De onzekerheid verlamt hem. Zo kunnen ze toch niet langer samen zijn. Zo komt er van echt Pascha vieren ook niets terecht. Hier moet voor hem duidelijkheid komen. Kennelijk bevindt hij zich aan de tafel op een plaats tegenover Johannes. Johannes' plaats is vlak naast de Heere Jezus (iets waar we later nog nader op in zullen moeten gaan). Stilletjes geeft Petrus aan Johannes een wenk dat deze aan Jezus om een nadere toelichting moet vragen. Johannes verstaat die wenk en hij stelt Jezus de vraag: Heere, wie is het?

Op deze aangrijpende geschiedenis gaan we nu niet verder in. Het enige wat we hier als conclusie willen trekken is dat er kennelijk een bepaalde vorm van verstandhouding tussen deze twee discipelen is geweest. Maar over de aard en de intensiteit van die verhouding valt hier verder nog niet zoveel af te leiden.

Joh. 18:15-17

Dat is wel het geval als we verder lezen in het Johannes-evangelie en als we komen tot hoofdstuk 18. Met name de verzen 15-17 zijn hier verhelderend. Jezus is gearresteerd in de Olijvenhof. Hij wordt als gevangene meegevoerd om aan de Joodse Raad te worden voorgeleid. Die Raad is hals over kop in een nachtelijke zitting bijeen gekomen. De discipelen van de

JOHANNES -5

Samen met Petrus

De Heere Jezus heeft Zijn discipel Johannes meer dan eens het voorrecht gegeven om samen met zijn broer Jacobus op bepaalde momenten bij Hem te blijven, ook als de andere discipelen niet verder mee mochten. Daardoor werd de band tussen deze twee broers nog versterkt; ook de geestelijke band die hen aan elkaar verbond. Maar er was nog een derde, die in hetzelfde voorrecht deelde, Simon Petrus. En ook de band tussen Johannes en Petrus is in die tijd sterker geworden.

Ze kenden elkaar al van voor de tijd dat ze tot discipelen van de Meester geroepen werden. Collega's waren ze, die beiden hun brood verdienden in de visserij op het meer van Galilea. We zouden zelfs de conclusie kunnen trekken dat zij met nog weer anderen een soort maatschap vormden en in de uitoefening van hun beroep meer dan eens gezamenlijk optrokken. Maar toen ze allebei volgelingen

van de Heiland waren geworden en ze door een zelfde geloof aan Hem als de Messias verbonden waren is hun onderlinge verhouding nog zeer versterkt. Het Woord van God laat dan ook zien dat deze twee vaak in elkaars gezelschap voorkwamen, ook nadat de Heere Jezus naar de hemel was teruggekeerd.

Overigens hadden ze heel verschillende karakters. Ook dat laat het Evangelie ons zien. Die verschillende karakters waren echter geen belemmering voor een hartelijke verbondenheid aan elkaar. Karakterverschillen maken de omgang tussen mensen wel eens moeilijk en stellen vriendschappen meer dan eens op de proef. Het gebeurt zelfs wel dat door die verschillen de wegen uiteen gaan en dat ook kinderen Gods het niet meer zo goed met elkaar kunnen vinden. Misschien hebben Petrus en Johannes ook wel eens bepaalde spanningen in de onderlinge verhouding gevoeld. Maar de geestelij-

Heere Jezus zijn allemaal gevlucht. Het is gegaan zoals Jezus had voorgezegd: ze hebben zich geërgerd en toen hebben ze hun Meester verlaten.

Twee uit hun kring hebben na enige tijd echter hun vlucht gestaakt en zijn zelfs op hun schreden teruggekeerd. Het zijn Petrus en Johannes. Ze hebben zich bedacht en toen gevoelden ze toch weer dat er een band tussen hen en de Heiland was. En de vraag drong zich aan hen op, wat er nu met hun Meester zou gaan gebeuren? Mochten ze Hem in deze omstandigheden wel alleen laten? Nee, ze begripen niet waarom Hij Zich zonder verzet heeft laten gevangen nemen en waarom Petrus die terechtwijzing van Hem te horen kreeg, toen hij zijn zwaard gebruikte om de gevangenneming van zijn Meester te verhinderen. Waarom gaf Jezus Zich over zodat Hij als een schaap ter slachting geleid kon worden?

Er is heel veel dat ze niet begrijpen. Maar anderzijds heeft Hij het toch niet aan hen verdiend om nu helemaal door hen in de steek gelaten te worden. Hun geweten is ontwaakt en onafhankelijk van elkaar - ze waren immers allemaal een andere kant op gevlucht - zijn ze in het donker van de nacht de stoet gevolgd in wier midden de gevangen genomen Jezus werd weggeleid. Waar gaan ze met Hem heen? Wat gaan ze met Hem doen?

Op een bepaald moment ontmoeten ze elkaar. Of ze toen veel tegen elkaar gezegd hebben? In ieder geval is duidelijk, dat ze erbij willen zijn nu hun Meester een gevangene is. Ook al kunnen ze Hem niet helpen, toch willen ze bij Hem zijn.

Johannes neemt het initiatief. Als hij bemerkt dat men Jezus naar het paleis van de hogepriester Kajafas gaat brengen is hij vastbesloten om de stoet te volgen. Hij ziet zelfs kans om ook dat paleis binnen te gaan. Men herkent hem wel, maar dat is in zijn geval geen bezwaar. Juist niet, want op de een of andere manier is Johannes in die omgeving bekend en men laat hem daarom zonder bezwaar binnen.

Hoe was Johannes daar dan bekend? Met zekerheid is hier niets te zeggen. Men heeft verondersteld, dat Zebedeus, Johannes' vader lid van het Sanhedrin was. Dat zou een verklaring kunnen zijn. Maar nogmaals, zekerheid hebben we niet.

Johannes doet dan ook nog een goed woord voor zijn medediscipel Petrus

en zo gebeurt het dat ook deze binnen gelaten wordt. Petrus is dus door Johannes in de gelegenheid gesteld om in de buurt van Jezus te zijn in het uur waarin Hij wordt verhoord en straks veroordeeld.

Beide discipelen moeten eigenlijk wel een stuk durf gehad hebben. Ze hadden ook wel gearresteerd kunnen worden. Hoorden ze niet als discipelen bij Jezus? Dat was genoegzaam bekend. Maar behalve moed was het vooral liefde die hen dreef om hier te zijn. Liefde tot hun Meester. Liefde die gebleven was ook al begrepen ze Hem niet.

Karakterverschillen

Wij weten echter hoe het afgelopen is. Het gaat me nu niet om de bijzonderheden van de verloochening van de Heiland door Petrus. Daar zou genoeg over te zeggen zijn. Maar waar het mij in dit verband om te doen is, is dat de Schrift ons op deze plaats iets laat zien van het grote verschil in karakter dat er was tussen deze twee discipelen en hoe de Heere, ook in Zijn lijden, bezig is geweest om hen toe te rusten tot hun toekomstige taak.

Johannes heeft het voordeel dat men hem in de omgeving van de hogepriester kent. Persoonlijk loopt hij daardoor niet zoveel risico. Petrus heeft in die omgeving echter geen vrienden. Voor Petrus is zijn verblijf daar dus veel riskanter. Mogelijk dat er bij hem daardoor wel enige vrees geweest is, of hij op het voorstel van Johannes wel in had moeten gaan. Als hij daar eens herkend zou worden? In Gethsemané heeft hij nog zijn zwaard getrokken en daarmee heeft hij de dienstknecht van de hogepriester het oor afgeslagen. O ja, Jezus heeft de schade wel hersteld, maar toch...

Het lijkt erop, dat Petrus niet helemaal zeker is van zichzelf. Als hij eenmaal op de binnenplaats is, binnen de poort, dringt de twijfel zich aan hem op of hij nu niet al te vrijpostig is. Wat als er straks een naar hem toekomt en hem vragen gaat stellen? Wat zullen die mensen hier van hem denken? Ja, terwille van zijn Meester wil hij hier graag staan, maar voor de mensen is hij bevreesd. Als een vlieg begeeft hij zich in het web van de spin en wanneer zit hij dan gevangen? Ja, hij begeeft zich in het web van de verzoeking en dat web houdt hem straks vast. En dan is het te laat....

Petrus is veel te argeloos. Te laat komt hij er achter dat er naast vrienden ook

vijanden zijn. Te laat ontdekt hij dat hij in zichzelf maar een zwak mens-kind is. Hij kan dan wel dapper met een zwaard slaan, maar hij moet nog leren eerst na te denken en dan pas te doen. Leren ook wat minder op zichzelf te vertrouwen. En op bepaalde momenten moet hij ook wat meer afstand bewaren.

En Johannes? Ja, Johannes weet wel afstand te bewaren. Hij denkt niet bij voorbaat zo positief over andere mensen. Soms bewaart hij zelfs veel te veel afstand, zoals al eerder gebleken is. Hij kan zelfs heel fanatiek worden en het oordeel over anderen willen voltrekken, zoals we al eens gezien hebben. Petrus is veel te joviaal en amicaal, maar Johannes is gereserveerd, achterdochtig zelfs. Nee, Johannes zal zijn mond niet snel voorbij praten. Zijn natuurlijke aanleg is: afstand bewaren, op je hoede zijn.

En nu moet Petrus leren wat minder joviaal te worden en Johannes moet leren wat meer liefdevol te reageren. Petrus moet leren onderscheiden tussen vrienden en vijanden en minder argeloos worden. En Johannes moet wat minder achterdochtig worden om zo ook wat liefdevoller naar anderen te reageren.

Maar de Meester weet er raad op. Bij allebei. Leest u nu de brieven van deze twee apostelen maar en daar ziet u hoe de Heere hun beider karakters heeft gevormd en bijgesteld. Hij heeft Zijn doel bereikt. De zoon des donders - Boanerges - blijkt de apostel der liefde te zijn. Hij is er tevreden mee dat de Heere de bliksem in Zijn eigen hand houdt. Liefdevol onderwijst hij de lezers van zijn brieven. Nee, die liefde is geen lievigheid. Nog altijd weet Johannes van de geesten die niet uit God zijn en die daardoor een groot gevaar voor de kerk des Heeren opleveren. Maar de grondtoon van zijn schrijven is de liefde.

En Petrus geeft er in zijn brieven juist blijk van dat hij zijn argeloosheid en goedgelovigheid wat is kwijt geraakt. Hij heeft geleerd te onderscheiden tussen vriend en vijand. Ja, de praktijk is ook in dit opzicht zijn beste leermeester geweest. Is het niet deze Petrus die de lezers van zijn brief waarschuwt voor de briesende leeuw die rondgaat op zoek naar zijn prooi? Is het niet deze Petrus, die ook schrijft over de noodzaak van vernedering onder de krachtige hand Gods, opdat Hij ons zal verhogen te Zijner tijd?

P. den Butter

Kohlbrugge heeft zijn preek over Genesis 3 in maar liefst zeven punten verdeeld. Hij volgt bij de behandeling ervan de tekst van dat hoofdstuk op de voet. Hij wil niet anders dan Schriftuitlegger zijn. Als hij aan zijn preek begint, nodigt hij zijn hoorders uit om hun Bijbel maar voor zich te nemen, om zo de preek aan de hand van Schrift te kunnen volgen.

Zeven punten dus. Ik noem ze hier: 1) 's mensen diepe val en moedwillige overtreding, 2) Gods opzoekende liefde, 3) Gods heilig gebod en 's mensen onvermogen om het te verstaan, 4) het eeuwig Evangelie, 5) Gods vaderlijke kastijding, 6) het geloof en de gerechtigheid die aan het geloof wordt toegerekend en 7) het leven des geloofs, of hoe het gesteld is met de voortgezette heiliging en met de ware dankbaarheid.

ernst

Verreweg het uitvoerigst is Kohlbrugge in de ontvouwing van zijn eerste gedachte. Duidelijk is dat hij de ernst van 's mensen diepe val op de harten van zijn hoorders wil binden. Kohlbrugge is een echte Evangeliedienaar. Het zal straks terdege in deze preek blijken. Maar hij laat het licht van Gods genade vooral oplichten tegen de onheilspellende achtergrond van de overtreding van de mens. Hij spreekt van redding en behoud en van Gods genadige belofte, maar dan wel in contrast met het duistere decor van wie de mens in zijn opstand tegen de Heere geworden is.

Kunnen we hierin iets van deze prediker leren? Wel, het is direct opvallend in deze preek dat Kohlbrugge niet zozeer over (!) de zonde preekt. Hij bespreekt haar niet in beschouwelijke zin. Maar hij préékt de zonde. Ik bedoel: hij brengt de werkelijkheid ervan bij de harten van zijn hoorders. Hij legt het gewicht ervan op hun zielen. Het gaat in deze preek niet zozeer over Adam en Eva, en over wat zij door de zondeval hebben teweeggebracht. Maar Kohlbrugge preekt Eva's en Adams zonde als mijn zonde. Onontkoombaar! Hij begint zijn eerste punt van de preek als volgt: *"Mijn geliefden. Laten wij de kennis en de leer van 's mensen diepe val en moedwillige overtreding aannemen! De Heilige Geest vertelt geen geschiedenis enkel en alleen als geschiedenis, maar opdat wij er onze geschiedenis in lezen en herkennen. Ik moet u deze*

geschiedenis op het hart drukken. (...) Adams zonde is ons aller zonde" [17]. Kohlbrugge gaat zelfs zover dat hij zegt: wie zaligmakend overtuigd wordt van zijn zonden en zijn ellende, neemt Adam uit het paradijs en zet zichzelf erin. In het verloren paradijs namelijk. Dan is niet Adam een verlorene, maar dan ben ik het.

Nee, het gaat niet over een ander. Maar het gaat over mezelf. *"Wat is het"*, zo vraagt hij zijn gehoor, *"dat gijzelf een overtreder zijt? Dat gij ter wille van één enkele genieting der zonde uw paradijs, uw rust, uw geluk, uw zogenaamde onschuld, ja God en de hemel prijsgeeft, prijsgegeven hebt?"* [17]. Wat is toch de mens dwaas dat hij om een enkel handvol zondig genot zijn God en Schepper de rug toekeert en daarmee zich van zijn eigen zaligheid ontdoet. Al het goede dat God ons geeft, zegt Kohlbrugge, werpen we zomaar weg met het doel om de zonde te genieten. En we gaan met dat 'genot' voort totdat we er achter zijn gekomen in welk een afgrond van verderf we ons hebben gestort...

schuld

Dat brengt Kohlbrugge ertoe nog eens dieper in te gaan op de vraag naar het eigenlijke van het verderf dat zich sinds de zondeval in deze wereld openbaart. *"Vanwaar komt dit, dat alle vlees zijn weg verdorven heeft en verderft; dat er uit onreinen geen reine voortkomt; dat wij allen in ongerechtigheid geboren en in zonde ontvangen zijn? Vanwaar deze zonde en ellende die, ofschoon duizendmaal met hete tranen beweend, ja plechtig afgezworen, zich onder de heiligste verrichtingen, ja zelfs op het sterfbed, niet laat uitdrijven?"* Kohlbrugge citeert in dit verband een oud Lutherlied: *"Midden in het leven zijn we door de dood omvangen"* [18]. Zo erg is het! En niemand kan deze dood ontlopen. Nogmaals: hoe komt het toch?

Kohlbrugge noemt als eerste oorzaak onze schuld bij God. Als we goed luisteren naar ons geweten, horen we dat geweten het tot ons zeggen: *"aan de straf ging een schuld vooraf!"* *"De zuigeling heeft erfschuld, het ontwikkelde kind schuld van ongehoorzaamheid en op latere leeftijd verschijnt de schuld, die uit de wortel van gierigheid en doodslag voortkomt, allerlei boosheid tegenover elkaar, haat en nijd, en de schuld van in het geheim*

gekoesterde onkuisheid, van laster en allerlei boze begeerten." Al die openbare en verborgen zonden maken ons tot schuldenaar bij de Heere.

Het is zelfs nog erger. Onze schuld wordt niet alleen veroorzaakt door onze liefde tot zonde en onheiligheid. Maar, zo wijst Kohlbrugge ons aan, er is daarnaast ook nog *"een afkeer van God, van Zijn zalige dienst en Zijn heerlijke Wet. (...) Hoe hardnekkig is het ongeloof en het wantrouwen jegens Hem, die Zijn Naam met bliksems in de wolken en op Golgotha aan een kruishout schrijft."*

Dat alles heeft de gevallen mens tot een schuldenaar bij de Heere gemaakt. Het is een schuld die bestraffing tot gevolg heeft. Want een verontschuldiging van onze kant is er niet. *"Kan een mens ook tot God zeggen: waarom hebt Gij mij zo gemaakt? Zeer zeker niet. Wij allen weten wel beter. God heeft ons, de mens, goed en naar Zijn evenbeeld geschapen"* [19].

Kohlbrugge weet maar al te goed dat er in het menselijke hart allerlei excuses opwellen. Hij geeft er een paar voorbeelden van. Tegelijkertijd waarschuwt hij ervoor. *"Zoek de schuld niet bij God, wiens ogen te rein zijn dan dat Hij het kwade zou dulden en die ook door het kwade niet verzocht kan worden! Zoek de schuld niet in de stof, die zuiver en goed geformeerd uit de hand van de Schepper voortkwam."* Zoek de schuld dus niet buiten uzelf, noch in de Heere die u maakte, noch in de materie waaruit Hij u maakte. Maar zoek en vind de schuld van dat alles bij uzelf!

stand

Nodig is dus, aldus Kohlbrugge, dat ik erken dat ik schuldig sta tegenover de Heere. Dat ik de oorzaak ervan in mijn eigen opstandige en van God afgevalen leven zoek. Met andere woorden: dat ik kennis draag van mijn ellende. Ooit schreef Kohlbrugge een boekje dat *"Vragen en antwoorden tot opheldering en bevestiging van de Heidelbergse Catechismus"* bevat. Naar aanleiding van zondag 3 treffen we het volgende aan: *"Waarom vraagt de Catechismus naar de oorzaak uwer ellende? Opdat ik niet in de waan verkeerde, dat ik goed ben, maar dat het mijn hartstocht of zonde is, die mij zo verkeerd maakt; noch mij inbeeld dat ik weer goed ben, als ik mijn zonde of hartstocht overwonnen heb. Maar opdat ik geloof dat de schuld van mijn verdorvenheid bij mij ligt, dat ik in de grond verdorven ben en tot niets deug, omdat ik reeds in het paradijs, in Adam, God geheel losgelaten heb,*

om op eigen benen te staan. Uit een bedorven aard komt nooit goede vrucht voort. De geaardheid laat zich door geen kunst veranderen of uitdrijven. Ps. 51: 7."

In zijn preek, althans in het begin ervan, zegt Kohlbrugge ongeveer hetzelfde. Maar hij zegt het hier op een wat andere manier. Telkens komen we bij hem de uitdrukking tegen dat de mens "zijn stand" moet kennen. Kohlbrugge zegt zelfs dat, als de mens in het paradijs zich op dat moment zijn "stand" had gerealiseerd, hij dan niet gevallen was. En na de zondeval is het opnieuw nodig om mijn stand te kennen, noodzakelijk namelijk om tot genade te komen.

Wat bedoelt hij? Wel, ik moet weten wie ik ben. Ik moet voor Gods aangezicht weten wie ik ben. Mijn stand – dat is mijn plaats voor de heilige God. Iemand als de tollenaar op het tempelplein, die weet zijn stand. Zijn lage en verre stand namelijk. Hij blijft achteraan staan. Omdat hij zijn 'stand' kent. Hij geeft zichzelf immers een naam: zondaar, de zondaar... "Nog hangt bij ons alles daarvan af of wij onze stand die alleen van God, van Zijn Woord en gebod afhankelijk is, kennen. Opdat (...) wij uit Gods macht worden bewaard door het geloof" [20].

Door de zonde is de mens, zijn u en

ik, van onze plaats afgegaan. Wat wilde de mens immers? Hij wilde als God zijn. Hij was niet tevreden met de plaats, de stand, die de Heere hem gegeven had. Daarom moet ik op mijn plek gebracht worden, naar mijn stand... Ook telkens weer opnieuw!

Ik geef tenslotte nog enkele gedeelten weer uit Kohlbrugge's boekje *De leer des heils* waarin het over deze zelfde dingen gaat.

"8. Wat is 'boos'? Wat niet op zijn plaats gebleven is, daar waar God het heeft gesteld.

13. Waartoe heeft God u geschapen? Opdat ik in de stand waarin Hij mij en alle dingen geplaatst heeft, mijzelf en het zichtbare beheers, zonder op iets acht te slaan dan op het Woord dat uit Zijn mond is uitgegaan.

17. Wat was daarvan het noodzakelijk gevolg (namelijk van de zondeval)? Doordat ik aldus mijn plaats verliet en het leven verloor dat ik in God had, ben ik onder de heerschappij van de duivel gekomen, die mij sedert die tijd met de prikkel van de dood verwondt en met de macht der zonde en der hel opgeeft.

18. Wat is 'dood' volgens Gen. 2: 17? Het zijn buiten de gemeenschap met Hem, in Wie al ons heil is."

J.M.J. Kieviet

VRUCHT OP DE PREDIKING

De vraag naar vrucht op de prediking, wordt door ieder die bij een visitatie betrokken is, als heel erg belangrijk ervaren. Wordt die vraag gesteld, dan zijn we toe aan een wezenlijk onderdeel van het kerkzijn.

Het visitatie-formulier stelt de vraag nadrukkelijk en ook later wordt de zaak van het geestelijke leven der gemeente nog eens aan de orde gesteld. Of deze vraag nog steeds, buiten de visitatie om, de gemoederen bezig houdt, is nog maar de vraag.

Zo ongeveer een dertig, veertig jaar geleden werd dikwijls de bede uit Hooglied aangetroffen in een classisverslag: "Ontwaak Noordewind en kom gij Zuidewind, doorwaai mijn hof...." Deze bede werd aangehaald nadat de verslagen art. 41 waren aangehoord. In deze verslagen geven de afzonderlijke gemeenten tijdens een classisvergadering een indruk van het reilen en zeilen van de gemeente. In die jaren werd dan meestal uitgesproken dat er, ondanks het goede dat gehoord werd, toch wel behoefte

werd gevoeld aan de doorwerking van Gods Geest en aan een vollere openbaring van het werk der bekering in het midden van de gemeente. Men voelde een tekort in de vraag naar de geestelijke vrucht.

Er heeft zich op dit terrein wel een verschuiving voorgedaan. In de genoemde verslagen tegenwoordig worden vaak andere gemeentelijke zaken belicht. Men geeft bijvoorbeeld aan hoe het gaat met de verenigingen, hoeveel belijdeniscatechisanten er zijn, welke nieuwbouwplannen er bestaan of op welke manier men de gemeente pastoraal bearbeit. In deze verslagen klinkt een wat "vrolijker toon" door dan jaren geleden, toen het geestelijk tekort meer werd aangevoeld. Men bezag voorheen over het algemeen de zaken meer in geestelijk perspectief dan thans. Of zou het zo zijn dat de geestelijke legering tegenwoordig meer wordt bedolven onder een stroom van menselijke activiteiten om daardoor maar een zekere schijn op te houden? Verzwijgen we op die

manier niet de eigenlijke armoede? Het zal ook te maken hebben met een veelheid van sociale en maatschappelijke en kerkelijke problemen, die de eigenlijke vragen van geestelijke aard, op de achtergrond houden.

Ik heb, evenals vele van mijn ambtsbroeders, in de loop der jaren heel wat gemeenten bezocht en ik heb uiteraard ook als deel van een kerkenraad zelf visitatie-bezoeken meegemaakt; een overheersende indruk is wel, als deze speciale vraag wordt gesteld, dat er een zekere stilte valt; we zijn er eigenlijk wel wat verlegen mee. We komen aan, zo lijkt het, op een moeilijk terrein. De vruchten liggen zo maar niet voor het oprapen. Er wordt misschien ook aangevoeld, dat er een zekere windstilte of een bepaalde onvruchtbaarheid heerst in de gemeente. Toch is de kerkenraad de aangewezen instantie om er weet van te hebben als er vrucht is. De broeders doen jaarlijks huisbezoeken, dus men is daarmee naarstig om het aanzicht der schapen te kennen. Dat is ook roeping en plicht.

Ik wil in dit eerste artikel nu reeds op enkele zaken wijzen. Vrucht op de prediking bestaat niet in uiterlijke activiteiten en kerkelijke productiviteit. De vraag, waar het over gaat, omschrijft zelf al heel juist de bedoeling van het onderwerp: "Is er vrucht op de prediking, uitkomend in geloof en bekering en in een opwassen in de genade en de kennis van de Heere Jezus Christus, zodat u kunt spreken van een gebouwd worden van de gemeente?" Dat is een duidelijke omschrijving die allerlei activistische antwoorden en menselijke werken uitsluit. Natuurlijk hebben allerlei dingen er indirect wel mee te maken. Het aantal catechisanten dat belijdenis doet, een hoge deelname aan het verenigingsleven enz. zijn factoren die wel te maken kunnen hebben met de staat en stand van de leden der gemeente, maar er mag hier geen vereenzelviging optreden. Dat geldt ook van het aantal kerkgangers en hun trouw daarin en ook niet van de dichtheid van de deelname aan het Heilig Avondmaal. Dat laatste overigens zou er heel dicht bij kunnen komen, maar het is niet de vrucht op zich. Van een toegenomen schare Avondmaalgangers werd en wordt overigens wel meermalen gedacht dat het een klaar bewijs is van geestelijk leven. Dat kan natuurlijk wel zo zijn, maar dat is het op zichzelf beschouwd, toch niet.

Een andere valkuil, waardoor we aan de eigenlijke intentie van de vraag niet toekomen, kan gelegen zijn in de uiteindelijke reactie dat we de eigenlijke

vrucht vaak niet kunnen waarnemen. We hebben niet anders te doen dan te zaaien en de Heere weet uiteindelijk alleen wat de ware vrucht is op de prediking. Goedbedoelde opmerkingen aan het adres van de predikant in deze geest worden wel eens te makkelijk gemaakt. De rechtgeaarde dienaar zal zich juist wel afvragen wat de vrucht is op al zijn arbeid. De Heere laat er op Zijn tijd ook wel eens iets van zien. Onvruchtbaarheid binnen de gemeente zal de prediker brengen tot zelfonderzoek. Jesaja moest, hij wist het vantevoren, gaan ploegen op rotsen, maar hij vraagt wel: "Hoe lang, Heere?" (Jes. 6:11). De Heere Jezus Zelf heeft de vrucht heel duidelijk aan de orde gesteld in enkele gelijkenissen. De vrucht is waarneembaar in allerlei gewenste en ongewenste gevolgen. De gelijkenis van de Zaaier is wel een heel duidelijk voorbeeld. Maar ook die van het onkruid tussen de tarwe, waarin de arbeiders waarnemen dat er tweeërlei vrucht op de akker wordt gevonden. Hun vraag is verstaanbaar, ook voor ons: "Heere, hebt gij niet goed zaad in uw akker gezaaid? Vanwaar heeft hij dan dit onkruid?" (Matth. 13:27).

Sprekend over de wijnstok en de ranken, wijst de Heere Jezus Zelf op de noodzakelijke vruchten die gezien zullen worden. "Die in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht" (Joh. 15:5); er wordt ook gesproken over "alle rank, die in Mij geen vrucht draagt..." (15:2). In Lukas 6:44 lezen we dat iedere boom aan zijn vruchten wordt gekend. En wat denkt u van de onvruchtbare vijgeboom uit Lukas 13, waar het onderzoek naar de vrucht bepalend is voor het toekomstig lot van de boom? Daarom zegt ook de apostel Paulus, dat hij weliswaar niet de gave zoekt, maar wel de vrucht (Filip. 4:17).

Ambtsdragers hebben derhalve de taak om het maaiveld te overzien. Zoals de landman vanzelf-sprekend de situatie op de akker in het oog houdt. Ik kan zelfs nog verder teruggaan. Niet alleen de dienaren, ook de gemeenteleden zelf moeten de stand der vruchtbaarheid bijhouden. Een moeilijk punt. Onze Catechismus zegt toch dat "elk bij zichzelf van zijn geloof uit de vruchten verzekerd zij..." (vraag en antwoord 86). Ook een teer punt. Ook daarover bestaan soms wel verkeerde meningen. Kunnen we dat zelf wel weten? Anderen kunnen het zien, maar je kunt het zelf niet waarnemen. Hoezeer kunnen Gods kinderen hiermee vastlopen in de onvruchtbaarheid van het eigen hart. Want waarin bestaat die vrucht? Hoe weinig kunt u

er zelf van zien. Hoe verdrietig als u zelf almaar bepaald wordt bij uw onvruchtbaarheid. Juist dat laatste moet diep ingeleefd worden, het moet ook betreurd worden dat we er zo weinig van zien. Gelukkig als we zien mogen wat de Heere zegt dat "uw vrucht uit Mij gevonden is" (Hos. 14:8). Het houdt Gods volk klein en dichtbij de Heere Jezus, als het goed is.

Maar als het dan zo is, dat een christen het zelf vaak niet zien kan, dan zal toch zeker de ambrsdrager er wél iets van kunnen zien. Gods volk draagt de lantaarn op de rug. En dat zal hen persoonlijk te meer bezig houden, omdat het ten nauwste samenhangt met hun prediking en hun ambtswerk. Wat kunnen we ons overigens hierin vergissen. Er was eens een prediker die de vraag voorgelegd kreeg naar de vrucht op zijn bediening. Hij gaf toen een merkwaardig antwoord. Er waren een behoorlijk aantal mensen die hij had mogen bekeren door zijn prediking. Maar, zei hij, er is niets van overgebleven. Er zijn er ook een aantal die de Heere heeft veranderd, en dat duurt nog voort en brengt vruchten aan het licht. Hierin ligt een diepe waarheid!

De dienaar is naar mijn vaste overtuiging geroepen tot een ernstig onderzoek naar de vruchten op de akker van de gemeente. Hier zijn echter wel beperkingen aan te brengen.

De eerste is dat er inderdaad vruchten zijn, die zich niet terstond voordoen, zodat we er van spreken kunnen. Er is een tijd in het leven van Gods kinderen, dat de vrucht nog verborgen is. De zaken liggen nog te teer om er groot van te spreken. Ook dit vinden we uitgedrukt in een gelijkenis, namelijk die van de zaaierende landman uit Markus 4. Er staat van hem in vers 27, dat hij, na gezaaid te hebben "sliep en dat het zaad uitsproot en lang werd, dat hij zelf niet wist hoe". Pas als de vrucht zich voordoet, dan zendt hij terstond de sikkels daarin (vers 29). De boer gaat niet direct de aarde omwoelen om te zien of er al leven is. Hij moet het geduldig afwachten. De vruchten moeten gezien worden. Dus geen krampachtig gewoel in de grond om het zaad te verontrusten en daarvoor juist de vrucht te belemmeren.

Dan is het soms ook zo, dat de vruchten van de voorganger door de opvolger pas duidelijk worden gezien. Hij mag oogsten wat anderen hebben gezaaid. De Heere Jezus spreekt erover als Hij zegt dat het een ander is die zaait en een ander die maait. "Ik heb u uitgezonden om te maaien hetgeen gij niet bearbeit hebt" (Joh. 4:38). Er zijn bekende voorbeel-

den van. Er wordt van de bekende prediker M'Cheyne verteld, dat hij zelf weinig zag van zijn prediking, terwijl na zijn vertrek zijn opvolger daar juist heel veel van mocht zien. Ook in onze kerken zouden er namen en gemeenten te noemen zijn, die dit verschijnsel te zien gaven. In Driesum diende een zekere ds. Woldringh 29 jaar lang de gemeente en zijn prediking had vooral als thema de grote ellende van de zondaar buiten Christus. Zijn prediking werd gekenmerkt door ernst en waarschuwingen. Maar toen daarna zijn opvolger ds. Holland een ruimere prediking bracht, mocht er geoogst worden. Ds. Holland zei ervan dat bij zijn komst de schapen al voor de deur lagen; hij behoefde die deur alleen nog maar open te zetten. Zo kunnen verschillende accenten bij verschillende dienaars toch een goed geheel vormen. Toen na de liefelijke prediking van ds. Driessen in 's Gravenzande na hem ds. Salomons kwam, bleek duidelijk dat de verschillende accenten die beide dienaren aanbrachten, toch beide mochten meewerken aan een afgewerkt geheel. Het strekte tot opbouw van de gemeente. Zo vertelde men het indertijd.

Tenslotte wordt de eigenlijke vrucht onderzocht en bevraagd door de grote Kerkvisitor, de Heere Jezus Christus. Hij alleen kent volmaakt de vruchten, maar Hij weet ook van mislukte opbrengsten. De Heere getuigt bij monde van Jesaja: "Waarom heb Ik verwacht dat hij goede druiven voortbrengen zou en hij heeft stinkende druiven voortgebracht?" (5:4). Maar juist vanwege die ernst is het zo nodige dat wij ons een getrouw beeld vormen van de geestelijke staat van de gemeente en haar leden. Zeg niet langer: we kunnen het niet weten en overzien; alleen de Heere kan het. Heel veel kunnen we wel overzien en het is duidelijk dat er veel zaad verkeerd terecht komt en zich verkeerd ontwikkelt. Brengt dan vruchten voort van geloof en bekring, zo riep Johannes de Doper. Wat heeft mijn prediking uitgewerkt en wat heeft uw levensboom voortgebracht? Dat zijn voor u en mij gewichtige vragen. Iedere boom wordt aan zijn eigen vruchten gekend.

P. Roos

VRAGENRUBRIEK

Welgevalen in straf?

Van een vriend uit het noorden kreeg ik de volgende vraag, of het bestaat dat een zondaar op een gegeven moment een welgevalen krijgt in de straf op zijn ongerechtigheid. Hij verwees daarbij naar Mozes die bij Gods welverdiende oordeel over het volk tegen de Heere zegt: Delg mij nu uit Uw boek! Hoewel we over deze dingen op de zondingsdag in Elburg hebben doorgepraat, was het de wens om dit in ons blad ook nog aan de orde te stellen. Dat doen we bij deze dan!

Ik heb de gedachte dat een zondaar een welgevalen krijgt in de uitvoering van Gods recht wel horen preken en ook wel gelezen. Ik zal straks een stukje uit een preek citeren om dit te illustreren. Maar om een dergelijke gedachte te onderbouwen met de aangehaalde woorden van Mozes is ten enenmale onjuist. U kent de nare geschiedenis van het gouden kalf. Het volk had zich de ondergang waardig gemaakt. Maar bij de ontsteking van Gods toorn bidt Mozes al: O HEERE! waarom zou Uw toorn ontsteken tegen Uw volk, hetwelk Gij met grote kracht en met een sterke hand uit Egypteland uitgevoerd hebt? Zie Exodus 32:11. Mozes bidt dit uit oprechte liefde tot de Naam des Heeren, maar ook uit onbegrijpelijke liefde voor het volk. Die liefde blijkt ook als hij in Exodus 32:32 zegt: Nu dan, indien Gij hun zonden vergeven zult! doch zo niet, zo delg mij nu uit Uw boek, hetwelk Gij geschreven hebt.

Mozes zegt hier: Heere, er is slechts één hoop voor dit zondige volk, namelijk dat Gij het de gruwelijke zonden vergeeft! En indien Uw toorn toch woeden moet, laat *mij* dan maar omkomen! Straf mij dan maar! Mozes toont hier oprechte liefde tot zijn God, Die hij aanbidt in Zijn recht en in Zijn genade. Maar tevens blijkt hier eveneens oprechte liefde tot 'zijn' volk, dat hij de ondergang niet gunt. Gedrongen dus door zowel oprechte liefde tot Gods deugden als door oprechte liefde tot het schuldige volk, bidt hij: laat mij in hun plaats maar sterven!

Duidelijk is het dat Mozes hier een beeld is van de grote Middelaar des verbonds, de Heere Jezus Christus, Die uit volmaakte liefde tot de Vader en Diens eer, maar ook uit onbegrijpelijke zondaarsliefde Zich aanbood om Borg te zijn. Mozes kon niet plaatsbekledend sterven. Hij had im-

mers zelf verzoening nodig. Maar de Heere Jezus is het volkomen Lam, dat de zonden der wereld weg neemt. De Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen, Jesaja 53:6. Zelf zonder schuld, kon Hij andermans schuld voldoen! Mozes had zelf schuld, en hoe dan de schuld van anderen voldoen? Dat kan niet.

Nu een vraag, die eerbiedige en ootmoedige overdenking vereist: had de Heere Jezus een welgevalen in de straf op de ongerechtigheid? Ik meen van niet. Dan zou er immers een lichtstraal in de duistere nacht van lijden en hellevaart zijn geweest? Als ons immers één ding duidelijk is uit het lijdensevangelie, is het wel dit dat de Heere in bange nood uitgeroepen heeft: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?

En toen Hij de lijdensbeker aangereikt kreeg, daar in die duistere hof van Gethsemané, is Hij toen niet panisch van angst geweest en bedroefd tot de dood? Heeft Hij toen niet tot drie maal toe gebeden dat deze beker aan Hem mocht voorbijgaan? O ja, Hij had het recht des Heeren lief. Zelf was Hij immers ook God, van Wie wij zingen dat Hij het recht bemint? Maar in Zijn menselijke natuur moest Hij het vreselijkste ondergaan wat een mens kan meemaken, namelijk de uitgieting van de toorn van God!

En als de Zoon Zelf zo geleden heeft, bestaat er dan zoiets bij een zondig mens, dat hij, ziende op zijn zonden, tot de Heere zegt: Werp mij maar weg van Uw Aangezicht, werp mij maar in de hel?

Ik zal u een enkele zin doorgeven uit een preek die ik las: "Toen Hizkia zijn aangezicht naar de wand keerde, werd het bij hem een dag van rechtsverheerlijking en rechtsoverneming. En rechtsoverneming is een welgevalen nemen in de straffen onzer ongerechtigheid. Gij zijt het met God eens. Ge geeft God gelijk en je neus ligt in het slijk. Je hoeft niet meer bekeerd te worden, je hoeft geen bloed, je hoeft geen Jezus meer, je hoeft geen genade meer. Je hebt geen advocaat meer nodig".

Hoe nodig is het om deze zaken zuiver te zien en dicht bij Gods Woord te blijven. Wie in het licht van Gods heiligheid zichzelf leert kennen, zal ervaren: Zo Gij in 't recht wilt treden, o HEERE, en gadeslaan, onze ongerechtigheden, ach, wie zal dan bestaan?

Laten wij de meest bekende boetesalm als voorbeeld nemen, Psalm 51. David verootmoedigt zich daar diep. Hij heeft gezondigd tegen de Heere. Nu zal God rechtvaardig zijn als Hij David zou verlaten en overgeven aan het verderf, zoals Hij bij Saul heeft gedaan. Maar hoort u David ergens zeggen: Heere, ik zwijg, want ik hoef geen genade meer, ik hoef geen vergevend bloed meer. Hoort u hem dat zeggen? Nee, nergens! Hij smeekt slechts om genade: Wees mij genadig o God! Want in die in de boven aangehaalde preek komen we slechts een mens tegen in zijn stinkende hoogmoed. Niet om genade vragen is immers niets dan pure hoogmoed! Wat leert mij de Heere? Dat ik het heil diep en diep verzondigd heb. Maar toch roep ik er om. Ik heb Gods genade en vergeving van mijn schuld ten enenmale verbeurd, en toch roep ik: O God, wees mij de zondaar genadig! Dat leert mij de Heilige Geest. In het zaligmakend werk in een zondaar wordt die zondaar op het diepst vernederd. En Gods Naam wordt op het hoogst verheerlijkt als Hij een goddeloze rechtvaardigt.

De belijdenis blijft: Ik heb het albedekend bloed niet verdiend; ik heb de tussenkomst van een Advokaat diep verzondigd, ik heb de hel verdiend! Maar wie dat beleefd, siddert ook: Verloren gaan wil hij niet. Al heeft hij het duizend maal verdiend. Gods toorn smaken wil hij niet, al moet hij erkennen: Ik ben Uw gramschap dubbel waardig. Het is niet waar dat Hizkia 'geen bloed en geen Jezus en geen Advokaat' meer behoefde. Hoe komt men erbij! Hij heeft juist gesmeekt om een Borg. Dat is bijbels en zo leert het mij de Heilige Geest.

Wat een wonder dat er voor schuldbelijdende mensen vergeving is! En dat alles op grond van Christus' volmaakte offerande! Want hoe Hij ook tegen het ledigen van de lijdensbeker opzag, toch heeft Hij Zich na bange strijd met Gods wil vereend. De drinkbeker die Mij de Vader gegeven heeft, zal ik die niet drinken? En hoe Hij ook opzag tegen het nederzinken in helse pijn en smart, verlaten van God, toch is Hij die weg gegaan. Uit volkomen liefde tot het recht van Zijn Vader. Maar ook uit ondoorgrondelijke en eeuwige liefde tot zondaren, die de dood eeuwig verdiend hebben. Nu is er verhoring voor Hizkia's. Nu wordt hun ziel liefelijk omhelsd. In de weg van ware vernedering klinkt het mij tegen: Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale, Ik heb verzoening gevonden, Job 33:24.

K. Hoefnagel

AAN ONZE JONGENS EN MEISJES

't Was in 1984 op kennismakings-bezoek in een nieuwe gemeente dat ik haar voor 't eerst ontmoette: een kleuter van een jaar of twee op de arm van haar vader. Nu een jonge vrouw, verpleegkundige, uitgezonden naar Afghanistan. Voor haar vertrek gaf ze een schoon getuigenis: "Ik ga met de Heere". Ik schreef haar dat er een biddend thuisfront is, en dat hoop ik van harte. 't Is geen sinecure te dienen in dat land met zoveel levensgevaar. Daarom heb ik grote bewondering voor haar. Anna kwam vroeger met haar ouders en zus en twee broers vaak op de Panddagen, voorheen in Kampen en Sliedrecht. Daarom dacht ik om de redactiecommissie te vragen dit stukje geadresseerd aan onze jeugd te plaatsen in ons blad. Ik zou zo graag zien dat jullie met haar meeleven, het gebed voor haar doen en haar af en toe een kaart te sturen. 't Zou mij zeer verheugen als jullie aan dit verzoek willen voldoen.

Haar adres:
SGT 1 – Boogaard,
V 0051 216
1 (nld) – log,
Sub dat nato – 120,
3509 CP Utrecht.

P. van Zonneveld

OP EEN ZATERDAG IN SEPTEMBER NAAR APELDOORN

Op 23 september luisteren we op de Schooldag van de Theologische Universiteit in Apeldoorn naar het thema: "Belijden en beleven!".

's Morgens beginnen we om 10.30 uur in de Gereformeerde Gemeentekerk aan de Graaf van Lijndenlaan. Prof. dr. J.W. Maris zal het thema inleiden onder de titel: 'Waar de mond vol van is ...'. Naast veel samenzang zullen de koren 'Wijdt Hem uw kunst' uit Harderwijk en 'Laudate Deum' uit Nunspeet voor ons zingen. Natuurlijk zien we ook nu weer uit naar het resultaat van de actie van het vrouwencomité bibliotheek. De president-curator sluit de morgenbijeenkomst af.

De middagpauze staat gepland van 12.00-13.45 uur. U zou dan beide universiteitsgebouwen kunnen bezoeken en er een broodje eten. Bij mooi weer is er een infomarkt op de parkeerplaats tussen de gebouwen, bij regen (of veel kans daarop) in de uni-

versiteit zelf. Natuurlijk kunt u ook genieten van een wandeling in de mooie parken.

's Middags kan gekozen worden tussen drie programma's. Drs. J.L. de Jong spreekt over 'Voorzienigheid en lijden', ds. J. Van Amstel over 'Hoe vrij is onze wil volgens de Dordtse Leeregels' en drs. A. Huijgen (AOI aan de universiteit) over 'Het schriftgezag volgens de Nederlandse Geloofsbelijdenis'. De drie bijeenkomsten worden gezamenlijk om 15.00 uur afgesloten in de kerkzaal aan de Graaf van Lijndenlaan.

Voor de jongens en meisjes van 7-12 jaar en voor de kinderen van 3-6 jaar is er een speciaal programma in het gebouw van de universiteit. In de Gereformeerde Gemeentekerk is opas geregeld voor de allerjongsten. Om dit alles in goede banen te leiden is opgave vooraf gewenst. Bel dan 055-577 57 00 of reserveer per e-mail theol.tua@planet.nl. Het belooft een goede dag te worden.

Het Curatorium en het College van hoogleraren nodigt u van harte uit deze dag mee te beleven. We zien uit naar uw/jouw komst op de laatste zaterdag van september.

TOOGDAG GBS IN BARNEVELD

De Gereformeerde Bijbelstichting (GBS) belegt op D.V. zaterdag 14 oktober a.s. de 41stetoogdag. Plaats van samenkomst is de Rehoboth-kerk aan de Nairac'straat te Barneveld. De vlakbij gelegen Veluwehal zal worden gebruikt als overblijfruimte tussen de morgen en middagbijeenkomst.

De morgenbijeenkomst van de toogdag begint om 10.30 uur. De opening heeft plaats door ds. P. Blok uit Lunteren, voorzitter van de GBS. Daarna hopen te spreken ds. A. Vlietstra uit Katwijk aan Zee en ds. F. Mallan uit Alblasserdam. De pauze wordt gehouden van 12.30 uur tot 14.00 uur. Vervolgens hopen tijdens de middagbijeenkomst ds. K. Hoefnagel uit Katwijk aan Zee en ds. L. Blok uit Ermelo een toespraak te houden. De sluiting zal worden verzorgd door ds. A.J. Wijnmaalen uit Vianen, tweede voorzitter van de GBS. De Rehobothkerk ligt vlakbij het NS station te Barneveld. In de middagpauze is er ruime gelegenheid om bij de boekentafels in de kerk en de Veluwehal Bijbels, psalmboeken en andere uitgaven van de GBS te

kopen. De GBS werd in 1966 opgericht met als doel het handhaven en het bevorderen van het gebruik van de Bijbel in de Statenvertaling. Jarenlang is er gewerkt aan een complete Bijbel met de kanttekeningen in een deel. Deze Bijbel is nu in verschillende formaten verkrijgbaar. De kanselbijbel komt in oktober gereed. Verder worden Bijbels gratis verspreid in gevangnissen en zorgcentra. Ook gaan er, in samenwerking met de Trinitarian Bible Society, vele Bijbels in nauwgezette vertalingen naar het buitenland. De eerste toogdag werd gehouden op 20 augustus 1966 in Rotterdam. Daarna is het een vaste gewoonte geworden om elk jaar bijeen te komen. Het werk van de GBS wordt gesteund door 39.000 donateurs.

Voor meer informatie:

J. de Koning, algemeen medewerker
GBS. T (0345) 61 01 55 [werk]
en (0577) 46 18 62 [huis]
j.de.koning@gereformeerdebijbelstichting.nl

LCJ 23+ BIJBELSTUDIE-CONFERENTIE

Van vrijdagavond 24 tot maandagmorgen 27 november 2006 organiseert het LCJ voor het eerst een Bijbelstudieconferentie voor jongeren vanaf 23 jaar. Je kunt je aanmelden via het daarvoor bestemde formulier dat te downloaden is op www.lcj.nl. Wie geen internet ter beschikking heeft kan het ook aanvragen via 0184 417828

Een prachtige gelegenheid om samen met vrienden - die je misschien niet zo vaak meer spreekt - je op te geven om deze conferentie mee te maken. Nuttig en aangenaam tegelijk.

Thema: God de Vader

vrijdagavond	
De Scheppende	ds. H. Korving
zaterdagochtend	
Vaderlijke zorg	ds. H.H. Klomp
zaterdagavond	
De Heilige	ds. K. Hoefnagel
zondagochtend	
Verkiezende liefde	ds. M.J. Kater
zondagavond	
Onze Vader	ds. A.K. Wallet

De LCJ-Bijbelstudieconferenties kenmerken zich door te luisteren naar het Woord van God in lezingen, verzorgd door predikanten uit de Christelijke Gereformeerde Kerken. In een aansluitende bespreking in kleine groepjes wordt het thema verder uitgediept en toegepast. Op de conferentie is plaats voor maximaal honderd jonge-

ren. De komende 23+ conferentie zal plaatshebben in het Koos-Vorinkhuis te Lage Vuursche. Een prachtige locatie voor grote groepen, maar ook met veel privacy. Er zijn namelijk veel tweepersoonskamers. De kosten voor deelname bedragen € 70,- p.p.

BOEKBESPREKING

H. Natzijl, Een Schild in alle nood, Uit het leven van meester Arie Bloot (1851-1936), gebonden, 204 blz., € 18,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 90-331-1930-7. Arie Bloot is vele jaren hoofdonderwijzer te Gorinchem geweest. Hij heeft de schoolstrijd meegemaakt en hield jarenlang een school in stand op eigen kosten. Zodoende heeft hij elf jaar gewerkt zonder salaris te ontvangen. Hij wist zich daarbij aangewezen op de Heere en verwachtte het alleen van Hem. Daarmee is hij niet beschaamd uitgekomen. De Heere heeft wonderlijk voor hem gezorgd. Meester Bloot onderhield contacten met mensen uit het gezelschapsleven in de Alblasserwaard, maar ook daarbuiten in geheel Nederland. Dhr. Natzijl heeft op nauwgezette wijze geput uit meerdere bronnen die achter in het boek vermeld worden en zo het leven, de bekering en het sterven van meester Bloot beschreven. Er wordt ook aandacht gegeven aan het standpunt van meester Bloot inzake assurantie. Ook zijn er brieven van meester Bloot weergegeven. We willen u een enkele regel uit een brief van 27 mei 1879 doorgeven waarin een waarschuwing tegen valse lijdelijkheid doorklinkt: 'Wees niet gelijk aan zulken die door de duivel gereformeerd worden en nu de handen in de schoot leggen en zeggen: God moet mij bekeren. Want geliefden, zo gij u niet bekeert, gij zult desgelijks vergaan. En dan zult gij eeuwig kunnen beproeven of er troost kan liggen in de hel, door te zeggen: God moet het doen! Heden dan, zo gij Zijn stem hoort, verhard uw hart niet.'

DE ENIGE TROOST

Catechisatiemethode, die in 5 delen de catechismus behandelt

Voor jongeren tussen 11 en 17 jaar. Geschreven door ds. A.C. Uitslag met medewerking van ds. C.J. Droger

Prijs per deeltje ongeveer € 4,50
Verdere informatie: e: a.c.uitslag@kliksafe.nl of tel. 0111-450920

Zoekt den Heere en leeft." Tenslotte zijn er tien meditaties van de hand van meester Bloot opgenomen. De keurig verzorgde uitgave bevat een aantal illustraties. Achterin is een personen-

en plaatsnamenregister geplaatst. In een tijd waarin de onderwijsvrijheid al meer onder vuur komt te liggen is het een goede zaak van de inhoud van dit boek kennis te nemen.

CURSUS GEESTELIJKE VORMING - MIDDELHARNIS – 2006/2007

Voor het aanstaande verenigingsjaar is het programma als volgt samengesteld:

2006

donderdag 21 september Drs. H. Korving - Leerdam
De betekenis van het vierde gebod in deze tijd

donderdag, 19 oktober Drs. J.M.J. Kieviet - Rotterdam
De vreemde vrijspraak

donderdag, 23 november Drs. M. Golverdingen - Boskoop
Het Geweten en Gewetensvorming

2007

donderdag, 18 januari Drs. P.C. Hoek - St. Annaland
Leven in de schaduw van de dood

donderdag, 15 februari Dr. W. van Vlastuin - Katwijk aan Zee
Prediking in deze tijd

donderdag, 22 maart Ds. C. Harinck - Kortgene
De gaven van de Geest

De cursusavonden beginnen om kwart voor acht in het Verenigingsgebouw van de Christelijke Gereformeerde Kerk, Hoflaan (bij het Louis Bouwmeesterplein) te Middelharnis. Het cursusgeld bedraagt € 15,- voor de gehele cursus, of € 3,- per avond. Aanmelding via gironummer 1252273 t.n.v. Cursus Geestelijke Vorming, Azaleastraat 19, 3245 CB Sommelsdijk of contant op de betreffende avond(en). Voor nadere inlichtingen kunt U terecht bij Kati Mulder, tel. 0187-482443 ('s avonds)

De Stuurgroep:

Drs. M.H. Baan, Ds. P. den Butter, Ds. C. Gielen
Dhr. J. van Hoorn, Mw. K. Mulder

Bescherm joodse kinderen tegen terreur!

De christelijke stichting
"Vrienden van het Cheider"

- Zorgt voor beveiliging van de joods- orthodoxe school "het Cheider" in Amsterdam
- Keert zich tegen antisemitisme en terreur
- Helpt joodse kinderen

Maak uw gift over op Giro 419925 Bank 65.30.14.643
t.n.v. Vrienden van het Cheider- Veenendaal
Zie ook onze website www.heidervrienden.nl

Wie helpt ons?

Wij sparen actiepunten en (koop)zegels zoals:

DE, Super, Albert Hein, Gouda's Glorie, Ring, Plusmarkt, Stoepje, Troefmarkt en allerlei benzine zegels, Rocks.

Ook postzegels en oude ansichtkaarten zijn welkom.

Dit alles t.b.v. het landelijk bouwfonds van de H.H.K.

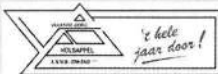
U kunt ze sturen naar:

G.E.B. v/d Haar-Stam, A. van Burenstraat 11, 3881 GJ Putten.
Tel.: 0341-491471.

Een mooie vakantie in Twente

- ▶ **NIEUW** : 8 Persoons rolstoel vriendelijke bungalow, v.a.g.v.
- ▶ Comfortabele 2 t/m 6 pers bungalows v.v. wasmachine en magnetron
- ▶ Gebruik van overdekt verwarmd zwembad op 100 meter
- ▶ Prachtige omgeving voor fiets- en wandeltochten
- ▶ 55+ en buiten schoolvakanties: 20% korting
- ▶ Bel voor info/folder :

VAKANTIEOORD HOLSAPPEL

FAM. G. TIMMERMAN - MOLENDIJK 105 ZUNA - TELEFOON 0548 - 51 27 90

Zomaar een paar dagen of langer genieten van de rust op TEXEL?

Wij geven u 55+ of kinderkorting op de toch al lage naseizoen prijzen.

De herfstvakantie lijkt koud op Texel, maar u kunt evengoed mooie uitstapjes maken en 's avonds genieten van de gezellige sfeer in de recreatiezaal. Van harte welkom!

Bel voor informatie of kijk op www.deverrassing.com
Bungalowpark "De Verrassing"
Telefoon 0222 - 318 391

5 jaar Stéphanos
Samenzang

PSALMZANGAVOND

D.V. zaterdag 23 september 2006

**Bovenkerk Kampen
t.b.v. Stéphanos**

Algehele leiding en appélwoord: Ds. A.A. Egas, Urk

Jan Grootenboer, orgel
Arjan van Marle, trompet
Jan ten Klooster, bûgel

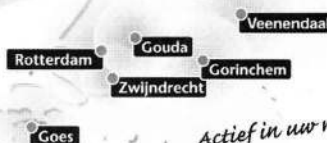
Aanvang: 19.30 uur
Collecte t.b.v. Stéphanos

Allen hartelijk welkom!

STÉPHANOS

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

- Waar u ook woont,
Agathos brengt zorg dichtbij:
- Huishoudelijke verzorging
 - Persoonlijke verzorging
 - Verpleging
 - Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Nieuw op Texel

Gehandicapten - vakantie - accommodaties

Twee luxe vakantiehuizen (onder 1 kap), 7 en 8 persoons, compleet met: hoog/laag bedden, douche-brancard en tillift. Tevens voorzien van vaatwasser, magnetron, wasmachine en wasdroger. De woningen zijn in zomer 2006 gerenoveerd.

Prijzen tussen € 295,- en € 695,- per week!
incl. schoonmaakkosten, excl. toeristenbelasting
Reserveer direct via 0222 31 89 06

De Noorderhoeve
gehandicapten accommodaties

Harkebuurt 5-15 Oosterend - Texel - 0222 31 89 06
<http://www.denoorderhoeve.nl/jachthuis.pdf>